

Beretning til generalforsamlingen d. 25. november 2024

Det er jubilæernes år. Ikke alene vores foreningssang fejrer 40-års jubilæum, men også Danmarks Lærerforening kan i år fejre sine 150 år. Derfor vil beretningen ikke kun pege et år bagud, men også indeholde små nedslag i nogle af de skelsættende ting, folk før os har kæmpet for.

Danmarks Lærerforenings historie begynder i 1874. Dermed er DLF en af de ældste fagforeninger i Danmark.

Foreningen blev stiftet den 4. maj 1874 og havde ved udgangen af året 900 medlemmer.

I begyndelsen var foreningen kun for landsbyskolelærere og hed: Almindelig Forening af Landsbyskolelærere eller Danmarks Landsbyskolelærerforening (DLF skriver begge dele på deres hjemmeside). På det tidspunkt er Landsbyskolelærerens løn 6 tønder rug og 10 tønder byg om året. Hertil kommer værdien af 25 tønder byg og en jordlod med mulighed for at holde 2 køer og 6 får. Der er ekstra 10 rigsdaler årligt for at være kirkesanger – en tjans, landsbyskolelæreren ikke kan fravælge.

Derfor henvender bestyrelsen sig som det første til kongen, ministeren og Rigsdagen for at få bedre løn til landsbyskolelærerne.

To år senere -altså i 1876- kommer købstadslærerne med, og foreningen omfatter dermed alle lærere i folkeskolen og får navnet Danmarks Lærerforening.

I årene forud for stiftelsen i 1874 var lærernes løn- og arbejdsvilkår blevet kraftigt forringet, og foreningen prioriterede derfor det tema højt i de første mange år.

1879 fik man dog mulighed for bedre efteruddannelse 😊 DLF får nemlig ministeren til at indføre et kursus i pædagogik til lærerne 😊 Først i 1894 bliver der indført en nye seminarielov med en 3-årig uddannelse, som styrker lærerfagligheden. Før det kunne alle indstille sig selv til lærereksamen.

1899 Får Danmark en skolelov efter aktivt samspil med DLF og 25 års debat i Folketinget. Det år var 83 % af folkeskolens lærerpersonale medlem af Danmarks Lærerforening.

Efterhånden kom også andre temaer ind i DLF's arbejde: Skolens bygninger blev bedre indrettet, skolehygiejnen blev forbedret, og DLF fik større indflydelse på det lokale skolevæsen.

150 ÅRS FÆLLESSKAB

Foreningen fremhæver i deres historiefortælling lærerinde Eline Hansen, som er aktiv i kvindebevægelsen.

Jeg vil i stedet fortælle om en anden lærerinde, nemlig Thora Pedersen, som også har haft stor betydning for lærerarbejdet, og mange af hendes ideer kender vi da også i dag.

Thora far var førstelærer i Øster Hurup, moderen passede hjem og ti børn. Opdragelsen var traditionel, og kun sønnerne fik uddannelse. Mod forældrenes vilje rejste hun til København i 1896 for at gå på N. Zahles Seminarium.

Fra 1901 til 1945 var hun ansat ved Aalborg kommunale skolevæsen. Hun var samtidig aktiv i Danmarks Lærerforening og kæmpede for lærerindernes løn og arbejdsvilkår.

Det var især ligeløn, der blev hendes mærkesag.

Danmarks Lærerforening var splittet i spørgsmålet, idet de mandlige købstadslærere satsede på lønfremgang for alle lærere, hvilket ikke kunne udligne lønforskellene mellem kønnene.

Thora ønskede også ligestilling mellem lærerinder gennem afskaffelse af den korte uddannelse til forskolelærerinde, men mødte modstand fra forskolelærerindernes repræsentant i DLF.

I 1917 blev hun som eneste kvinde medlem af Rigsdagens Ligelønskommission. I begyndelsen var kun to kommissionsmedlemmer for ligeløn, men Thoras argumenter overbeviste flertallet af de øvrige 20 medlemmer. Resultatet blev ligelønsloven i 1919. Herefter blev hun medlem af den store skolekommission 1919-1923 og var med til at forberede folkeskoleloven af 1937.

I 1929 blev hun en af landets første kvindelige skoleinspektører. Hun var optaget af reformpædagogiske tanker, oprettede en skolehave, arbejdede for styrkelse af de praktiske fag og udsmykkede skolen med kunst.

I 1919 får DLF forhandlingsret med staten for alle lærere.

I 1920 rundede medlemstallet 10.000.

I 1923 fik foreningen sit bomærke med det læsende barn.

I 1946 opnår lærerne en årsløn på 3.600 kr. Der er stadig ikke ligeløn mellem by og land.

1958 Den nye folkeskolelov – og den efterfølgende blå betænkning – bryder med udenadslære og den delte skole. Den mødes særligt med begejstring fra yngre lærere.

1967 Det bliver forbudt at slå børn i skolen. Spanskrøret afskaffes.

150 ÅRS ENGAGEMENT

1975 Ny folkeskolelov med ekko fra ungdomsoprøret. Eleverne skal ”forberedes til medleven og medbestemmelse i et demokratisk samfund”.

Skolens kristne formål ryger.

1979 Børnehaveklassen indføres, og børnehaveklasselederne bliver en del af DLF.

1993 Lærernes Pension etableres.

1993 Det såkaldte UFØ-forsøg skal centralisere styringen af lærernes arbejde. Det opleves som grotesk ude i klasseværelserne. Lærerens tid skal opgøres i undervisningstid (U-tid), forberedelsestid (F-tid) og øvrig tid (Ø-tid).

2008 Ny overenskomst med store lønstigninger.

150 ÅRS DANNELSE

2013 43.000 medlemmer af DLF lockoutes. Det er første gang, at en offentlig arbejdsgiver bruger lockout som første træk i en konflikt.

2013 Heldagsskolen. Oven i loven, som strammer styringen af lærernes arbejde, vedtager Folketinget en ny folkeskolelov. Loven betyder flere timer og længere skoledage.

2020 DLF og KL indgår en arbejdstidsaftale. Det sker med afsæt i den tilnærmelse, der blev etableret med Ny Start i 2018 og Lærerkommissionens anbefalinger.

2021 Undervisningsminister Pernille Rosenkrantz-Theil slår med "Sammen om Skolen" an til en ny, samarbejdende kurs. DLF's formand Gordon Ørskov Madsen sidder i styregruppen sammen med KL og Skolelederforeningen.

I dag har DLF 81.000 medlemmer.

Der er sket meget, og der har været store forandringer undervejs, som har haft stor betydning for ikke bare lærerne, men hele befolkningen som sådan. Derfor er det også både rammende og rigtigt, når vi slutter foreningssangen med ordene:

"Lad os glæde os over det udsyn vort arbejde gi'r
Ved en daglig forening af gamle og nye værdier.
Vi har skabt Danmarks Lærerforening, så lad os stå ved:
Der hvor menneskets værd bliver forsvaret må vi være med."

Går vi videre med nutiden, har vi i fraktion 4 arbejdet for, at den fælles gruppelivsforsikring skulle ændres, så den gælder i flere år – også set i lyset af, at lærerne skal arbejde længere. Det har holdt hårdt, fordi forsikringsfolkene sagde, at det blev voldsomt dyrt og slet ikke kunne lade sig gøre. Det er på trods af det lykkedes at forlænge den med to år, så den fremover gælder til 72 år og ikke som nu 70.

Det får vi her i rummet selvfølgelig ingen glæde af, men ikke desto mindre er der grund til at glæde sig over, at vi har været med til at forbedre bare lidt for de kolleger, der skal arbejde flere år, end vi har skullet.

En anden forbedring er også, at alle pensionerede lærere, der vælger at arbejde lidt som f.eks. vikar, har et fag eller hvad det nu kan være, fremover er omfattet af en overenskomst. Det er sandelig også på tide, at der bliver ordnede forhold der.

Set i det helt nære arbejde har vi i år kastet os aktivt ind i kampen for at bevare Skive Seminarium. Der bliver afskediget flere og flere lærere i disse år. Både pga. faldende børnetal og besparelser på skoleområdet. Samtidig er der færre og færre, der søger seminarierne.

Selv om der er kommet flere og flere meritlærere, er andelen af ikke-læreruddannede steget fra 14% i 2012 til 24% i 2021, og det stiger fortsat.

I modsætning til Sjælland er vi i vores lokalområde ikke særlig ramt af dette. Vi har stort set kun ansat læreruddannede, men det er vigtigt at gøre alt, hvad vi kan, for at det fortsat bliver sådan. Derfor er det uhyre vigtigt, vi har et seminarium i Skive, også fordi vi skal beholde en videregående uddannelse i området.

(Gennemgang af årets arrangementer).

Går vi så videre til det helt nære, vil jeg sige, vi igen har haft nogle gode arrangementer og ture, som I er flinke til at støtte op om. Vi måtte jo desværre aflyse det sidste pga. et dødsfald, hvilket vi selvfølgelig beklager meget.

Foreløbig årsplan for 2025 gennemgås)

Vi har bestræbt os på at lave nogle gode ture og arrangementer til næste år, og vi håber, I fortsat vil bakke op og være med til at sikre den gode stemning, som jeg synes, der altid er.

I må fortsat gerne prøve at tilskynde flere af vores kolleger til at deltage, og gerne være med i vores lille klub, for det betyder jo også noget for vores berettigelse, at der er opbakning fra pensionisterne til vores arrangementer.

Hermed overgiver jeg bestyrelsens beretning til generalforsamlingens behandling.